

Stockholms
stad

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gårdets förskolor

*Dnr 2016-138-1.1
Bilaga 15.*

Likabehandlingsplan Förskolan Gärdesbacken

Planen gäller from 2015-06-01 tom 2016-06-31

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gärdets förskolor

Inledning

Rätten till likabehandling hör till de grundläggande mänskliga rättigheterna. Alla barn i förskolan har samma rättigheter – oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Barn har också rätt att vistas i förskolan utan att utsättas för trakasserier eller kränkande behandling. Syftet är att likabehandlingsplanen ska främja barns lika rättigheter. Den ska även förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

De vuxnas medvetenhet och reflektion kring egna värderingar och förhållningssätt är en förutsättning för att de ska kunna vara förebilder och hålla enhetens värdegrund levande i verksamheten. Alla har ansvar för att föra enhetens utveckling framåt och skapa ett tillåtande och öppet arbetsklimat. Pedagogerna på förskolan har ansvar för att bygga en relation med vårdnadshavare som är baserad på ömsesidig tillit och förtroende, för att främja en helhetssyn av barnets tillvaro.

Förskolan bedriver en utforskande och kreativ verksamhet med fokus på lek och lärande med ett välkomnade förhållningssätt. Barnen får, i mindre grupper, undersöka och fördjupa sig i olika ämnen/områden genom en temabaserad och projekterande verksamhet. Undersökandet är lustfyllt och utgår från barnens tankar, idéer och engagemang. Barnens utveckling och lärande synliggörs och följs upp genom pedagogisk dokumentation.

Lärande

- Alla har erfarenheter, förmågor och kunskaper.
- Vi lär i meningsfulla sammanhang och går tillbaka till tankar och teorier och reflekterar tillsammans.
- Lärandet sker i relationer och samspel med andra barn, vuxna, miljö och material.
- Vi lär av varandra och bidrar med olika erfarenheter och kompetenser.

Gärdets förskolors värdegrund

En positiv människosyn med fokus på barnens individuella och gemensamma behov och utveckling i det livslånga lärandet.

Respekt - innebär att vi värdesätter mångfald och varandras olikheter.

Därför ser vi varandra som en tillgång och lyssnar på dem vi möter och är öppna för att lära av varandra.

Trygghet - innebär att möta meningsfulla sammanhang där man blir sedd, hörd och känner tillit till varandra och sin egen förmåga.

Därför skapar vi mötesplatser där vi är tydliga i förväntningar, struktur och rutiner och har en vänlig och ärlig kommunikation.

Östermalms stadsdelsförvaltning Gårdets förskolor

Glädje - innebär att det är positivt att komma till förskolan och att lärandet är inspirerande och lustfyllt.

Därför möter vi varandra på ett respektfullt sätt och vi uppmuntra och bekräfta varandra. Vi tar tillvara varandras intressen och erfarenheter.

Empati - innebär att ha förståelse för olikheter och visa omtanke om andra.

Därför har vi ett välkomnande bemötande och ser varje möte som unikt.

Engagemang - innebär eget ansvar, intresse, närvaro, initiativtagande och aktiv delaktighet.

Därför uppmuntrar vi och litar vi på varandra. Vi visar nyfikenhet och tar tillvara på varandras idéer och ger varandra inflytande i verksamheten.

Definition av olika typer av diskriminering

Direkt diskriminering:

Att missgynnas genom särbehandling p.g.a. kön, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Indirekt diskriminering:

Att missgynnas genom ordningsregler som verkar vara neutrala men som i själva verket är diskriminerande.

Trakasserier och kränkande behandling:

Gemensamt för alla kränkande handlingar är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. Den som upplever sig kränkt ska alltid tas på allvar. Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker en persons värdighet. Det finns olika former av kränkande behandling:

- Fysiska – slag, knuffar, sparkar, fasthållning
- Verbala – hot, svordomar, fula ord, könsord, förolämpningar
- Psykosociala – utfrysning, ryktesspridning, miner, suckar, skratt
- Text- och bildburna – klotter, brev, lappar, e-post, sms, mms

Diskrimineringsgrunder

Ett barn kan känna sig missgynnad eller kränkt av många olika skäl. För att det ska kallas diskriminering eller trakasserier måste det finnas ett samband med någon av de diskrimineringsgrunder som skyddas i lag.

Diskrimineringsgrunderna är tydligt definierade i diskrimineringslagen och vilar på FN-konventionen om de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen samt EG-direktiven. De diskrimineringsgrunder som skyddas i lag är

- kön
- könsidentitet eller könsuttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gårdets förskolor

- sexuell läggning
- ålder

Definition av de lagskyddade diskrimineringsgrunderna

Kön

Enligt diskrimineringslagen avser diskrimineringsgrunden kön att någon är flicka eller pojke, kvinna eller man. Även transsexuella personer, alltså personer som har ändrat eller kommer att ändra sin juridiska könstillhörighet, skyddas utifrån diskrimineringsgrunden kön.

Lagen skiljer på diskrimineringsgrunderna kön och könsidentitet eller könsuttryck. Det finns flera skäl till det och dessa skäl framförs i propositionen Ett starkare skydd mot diskriminering. Ett av skälen är att det är viktigt att bedriva ett målinriktat arbete med sikte på flickors och pojkars situation och villkor i utbildningsväsendet.

Det är inte förenligt med diskrimineringslagen att tillämpa positiv särbehandling vid tillträde till verksamheter som omfattas av skollagen.

Könsidentitet eller könsuttryck

I diskrimineringslagen används begreppet "könsöverskridande identitet eller uttryck". DO har istället valt att använda "könsidentitet eller könsuttryck" eftersom lagens begrepp signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Med könsidentitet eller könsuttryck menar DO en persons identitet eller uttryck i form av kläder, kroppsspråk, beteende eller annat liknande förhållande med avseende på kön.

Alla människor har könsidentitet och könsuttryck. Skyddet blir extra viktigt för personer med en könsidentitet eller ett könsuttryck som hela tiden eller periodvis skiljer sig från könsnormen.

Lika rättigheter i förskolan | 57 (66)

Diskrimineringsgrunden omfattar de flesta transpersoner. Transpersoner är ett paraplybegrepp som används om människor som på olika sätt bryter mot tvåkönsnormen och samhällets föreställningar om hur kvinnor och män och flickor och pojkar förväntas vara, se ut och bete sig. De som omfattas av skyddet kan till exempel vara transvestiter, intersexuella (personer som fötts med oklar könstillhörighet) eller inter- och transgenderpersoner (personer som definierar sig bortom kön eller utanför de traditionella könsidentiteterna).

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning.

Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Observera att transsexuella personer omfattas av diskrimineringsgrunden kön.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet – eller flera etniska tillhörigheter. En

Östermalms stadsdelsförvaltning Gärdets förskolor

person som är född i Sverige kan definiera sig som både svensk och till exempel rom, same eller kurd. Var och en har rätt att definiera sin egen etniska tillhörighet utifrån sin personliga bakgrund.

Religion eller annan trosuppfattning

Religionsfriheten är skyddad i såväl internationella konventioner som i svensk grundlag. Alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Föräldrar har också rätt att uppföstra sina barn i enlighet med sin tro.

Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel ateism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningar kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella och påverka livet på olika sätt. Som funktionsnedsättning räknas både sådant som syns, som att man använder rullstol, och sådant som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, ADHD och dyslexi.

Ålder

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering som har samband med ålder.

Kartläggning

Hur arbetar vi för att upptäcka risker mellan barn-barn, barn-vuxna och vuxna-vuxna?

Kartläggningsmetoder

- Pedagogisk dokumentation - Vara närvarande och lyssna på barnen, vad säger de till varandra?
- Kartlägg och kritiskt granska alla rum och vrår både ute och inne. Finns det strukturellt diskriminerande inslag? När och var kan en kränkande eller diskriminerande och trakasserande handling ske?
- Kartlägg och kritiskt granska val av miljö och material. Finns det strukturellt diskriminerande inslag? Vilka normer råder i val av miljö och material?

Definition av främjande och förebyggande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i vår verksamhet. Arbetet utgår ifrån förskolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en förskolemiljö där alla barn känner sig trygga och utvecklas.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gårdets förskolor

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande mål och åtgärder motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning

MÅL:

Ålagda mål utifrån Lpfö98, reviderad 2010

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar (s.8):

- Öppenhet, respekt, solidaritet, ansvar,
- Förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- Sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,
- Förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och avsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, och
- Respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Arbetsätt - Hur arbetar vi främjande för att barn och vuxna utvecklar

öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar? Exemplifiera.

Vi har ett öppet klimat och en tydlig kommunikation. Vi har en positiv inställning till verksamhetens mål, t.ex. om man ska besöka skogen så har man, som pedagog, ett engagemang till den aktiviteten. Vi lyssnar aktivt på barn, föräldrar och kollegor och låter alla tala till punkt. Vi har ett öppet, välkomnande och respektfullt bemötande där pedagogen föregår med gott exempel. Vi uppmuntrar barnen att hjälpa till att utföra de dagliga rutinerna efter deras förutsättningar. T.ex. att barnen kan trösta varandra, hjälpa varandra att klä av sig/klä på sig, duka av etc.

Arbetsätt - Hur arbetar vi främjande för att barn och vuxna utvecklar förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra? Exemplifiera.

Pedagogerna är förebilder och lyhörda vid olika aktiviteter i barns samspel med varandra. Att ha ett bra samarbete och en öppen kommunikation med både barn och föräldrar främjar arbetet på förskolan. Detta leder till att föräldrarna får en bättre insyn i vår verksamhet med barnen. Ett pågående arbete med barnen är att väcka deras medkänsla, det kan vara allt från att lyssna i samlingen eller vid en olyckshändelse kunna trösta och sätta sig in i kompisens situation, samt att hjälpa varandra.

Konflikthantering med de äldre barnen:

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gärdets förskolor

- Vi jobbar med kompisböckerna som belyser olika situationer som uppmuntrar till att visa hänsyn, leva sig in i andras situationer och att hjälpa till. Pedagogerna använder sig sedan av rollspel för att förstärka innebörden i kompisböckerna och konkretisera nämnda begrepp för barnen.
- Pedagogen låter alla inblandade parter berätta sin upplevelse av konflikten. Därefter frågar pedagogerna hur konflikten ska lösas, och barnen får gemensamt komma fram till en lösning. Hittas ingen lösning kliver pedagogerna in med ett förslag på lösning.
- Barnmöte är ett planerat möte utifrån en viss händelse/konflikt. De involverade barnen och en vuxen går vid en bestämd tid från avdelningen för att prata om vad som har hänt. Var och en av barnen får berätta sin version av händelsen och hur de känner sig. En del av detta är att barnen ställer frågor till varandra och gemensamt beslutar hur man går vidare. Det som sägs skrivs ned och uppföljning sker efter ca två veckor.

Konflikthantering med de yngsta barnen:

- Vi läser mycket böcker om hur man ska vara en bra kompis, (t.ex. vems kompis? vems byxor? vems mormor? etc.) och för att förstärka och konkretisera innebörden använder vi oss av olika typer av rollspel, exempelvis med gosedjur och babblarfigurer.
- Vi uppmuntrar barnen att använda sig av ord, i den mån de kan, och kroppsspråk för att förmedla vad de känner, istället för att t.ex. putta eller slå någon.
- Vi har närvarande pedagoger som har extra uppsikt över barn som har lätt att hamna i konflikt med andra (bitas, rivas) och vi har ett nära samarbete med föräldrarna.

Arbetsätt - Hur arbetar vi främjande för att barn och vuxna utvecklar:

sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen? Exemplifiera.

Pedagogerna måste belysa olika etiska dilemman när dessa uppstår i vardagen,

- t.ex. varför man inte ska kasta sina kläder på golvet, utan hänga upp dem istället? Barnet får sedan tid att reflektera och ta ställning till dilemman. Pedagogerna kliver *inte* in med en lösning innan barnet hunnit bearbeta dilemman.
- tex. När konflikter uppstår mellan barn ute/inne över en leksak som båda vill ha, söker man hjälp av en pedagog eller går därifrån.
- För att pedagogerna ska kunna vara en god förebild får ens privata värderingar inte färga av sig på ämnet, utan man måste hålla sig transparent för att främja barnens utveckling.
- Vi jobbar med IKT för att tillsammans med barnen skaffa kunskap i den relevanta frågeställningen.

Arbetsätt- Hur arbetar vi förebyggande för att förskolan arbetar medvetet för alla människors lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett kön? Exemplifiera.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gårdets förskolor

- Vi värdesätter mångfald och varandras olikheter, och ser varandra som en tillgång, både barn, föräldrar och kollegor. **Pedagogerna är förebilder.**
- tex. Vi reflekterar med den barngrupp vi har och tar reda på hur många olika språk det finns på avdelningen. Barnen pratar och berättar om sina resor de har gjort.
- Vi uppmärksammar FN-veckan årligen, då vi belyser allas lika rättigheter i världen. T.ex. att alla har rätt till rent vatten och att alla har rätt till utbildning.
- Vi använder oss av pedagogisk reflektion och observationer i barngruppen för att på bästa sätt kunna utforma den pedagogiska miljön där vi skapar mötesplatser för att inkludera alla barn i leken. Barnen får vistas i miljöerna i olika konstellationer oberoende av kön.
- Pedagogerna är lyhörda på vad som händer i barngruppen för att stävja eventuella könsvärderingar.

Arbetsätt- Hur arbetar vi förebyggande för att barn och vuxna visar hänsyn, samarbetar och hjälper varandra? Exemplifiera.

- För att undvika missförstånd och visa hänsyn till varandra, har vi en rak och ärlig kommunikation.. t.ex. Vi tar upp saker med den berörda parten direkt itsället för att gå runt och bli irriterad.
- Vi ser varandra på ett öppet och välkomnande sätt, när vi hälsar på varandra.
- Vi uppmuntrar barnen att hjälpa till att utföra de dagliga rutinerna efter deras förutsättningar. T.ex. att man kan hämta en spade till sin kompis, hjälpa till att städa gården etc.

Hur arbetar vi för att hela förskolan, både barn och vuxna, tillämpar ett demokratiskt arbetsätt?

Förskolan ska tillämpa ett demokratiskt arbetsätt där barnen aktivt deltar. (Lpfö-98)

- **Socialt klimat**

Hur arbetar vi aktivt med att skapa en relation till varje barn och att barnen får skapa relationer mellan varandra. Hur strukturerar och organiserar vi dagen för att bli lyssnad till och bli sedd. Hur utformar vi ett öppet och tillåtande klimat för barn och vuxna som är i och kommer i kontakt med förskolan?

Vi har ett öppet, välkomnande och respektfullt bemötande där pedagogen aktivt är närvarande, tillgänglig och intresserad för att bygga och stärka relationer. Vår verksamhet utgår från barnens intresse, på så sätt ökar vi barnens ansvar för sin dag.

Vi har en veckostruktur som gäller för hela enheten– måndag och fredag är mötesdagar då huset samarbetar, tisdag till torsdag har vi projektarbete på hemvisterna i olika barnkonstellationer. Pedagogerna måste vara lyhörda och följa den grundstruktur som finns så att pedagogerna vet vad de ska göra och inte blir stressade.

Vi har olika typer av samlingar där barnen har möjlighet att uttrycka vad de vill göra och pedagogerna är lyhörda och uppmärksamma på barnen. På så sett utformar vi ett öppet klimat där barnens inflytande, på ett demokratiskt sett, skapar vår dagsstruktur.

**Östermalms stadsdelsförvaltning
Gärdets förskolor**

I veckobrev, utvecklingssamtal och brukarenkät uppmuntrar vi föräldrar att ta del av verksamheten samt ställa sina frågor. Genom veckoreflektion, förskollärarmöte, APT, pedagogiskt forum och studiedagar skapar vi möjligheter att driva verksamheten utifrån de kompetenser och behov som pedagoger och barn har.

- **Miljö och material**

Hur skapar vi lärande miljöer och mötesplatser?

Vi inleder varje termin med att observera, där vi ser vad barnen är intresserade av, och kan så småningom tillsammans med barnen bestämma projekt eller tema att jobba med.

Vid behov förändrar och/förbättrar vi miljön. Vi använder oss av pedagogisk reflektion och observationer i barngruppen för att på bästa sätt kunna utforma den pedagogiska miljön tillsammans med barnen utifrån läroplanens ämnen (matematik, naturvetenskap, språkutveckling etc.) och skapa mötesplatser som inkluderar alla barn i leken. Barnen får vistas i miljöerna i mindre grupper vilket främjar inläringen, dels av varandra, och dels av att pedagogen har större möjlighet att fördjupa sig tillsammans med barnen. När barn är intresserade av något uppstår en inlärningsprocess.

- **Delaktighet**

Hur kan barnen själva vara med och påverka sin vardag? Hur arbetar vi vuxna för att göra barn delaktiga? Hur gör vi barn och vuxna delaktiga i likabehandlingsplanen?

Barnen får stort inflytande på verksamheten genom att vi reflekterar tillsammans och på så sett kan se vart projektet bär iväg. Det är pedagogernas ansvar att skapa tillfällen för delaktighet genom att dela in barnen i mindre grupper så att alla barn får möjlighet att uttrycka sig.

Barnen görs delaktiga i likabehandlingsplanen genom att pedagogerna är lyhörda för barnens integritet. T.ex. om ett barn vill att en speciell pedagog ska hjälpa till på toaletten, men den pedagogen inte är tillgänglig just då så det får funka med en annan, eller att pedagogen inte respekterar att ett barn inte äter vissa saker utan säger att det bara är att äta ändå. Små situationer som inte betyder något speciellt för en vuxen, kan vara jätteviktiga ur barnens perspektiv.

Föräldrarna görs delaktiga genom att vi tar med oss deras åsikter från den dagliga kontakten, utvecklingssamtalen och föräldramöten, när vi skriver likabehandlingsplanen.

- **Pedagogisk dokumentation**

Hur arbetar vi systematiskt med observationer, reflektioner (barnintervjuer), uppföljning och utvärdering?

Enheten har gemensamma dokument för observationer och reflektioner som vi använder oss av i våra kontinuerliga observationer av verksamheten. Vi tar med oss observationerna i reflektionen med arbetslaget, samt med barnen. Under veckoreflektionen utvärderar och följer vi upp veckans arbete.

Vi reflekterar och återkopplar tillsammans med barnen före, under och efter projektet, och barnen får presentera vad de gjort och får välja vad som ska synliggöras, och på så sett bli en pedagogisk dokumentation.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gärdets förskolor

- **Samverkan med vårdnadshavare**

Hur inkluderar vi och skapar delaktighet för vårdnadshavare? Hur synliggör vi likabehandlingsplanen vid utvecklingssamtal?

Det första tillfället till delaktighet för föräldrarna är barnens inskolning, de får även mail från enheten och förskolan innan de börjat. Vi samarbetar med föräldrarna och skapar delaktighet för dem genom att ha daglig kontakt, vi har informationstavlor där det som är aktuellt finns dokumenterat, vi har utvecklingssamtal, föräldramöten, vi skriver veckobrev, vi har regelbunden mailkontakt, vi har föräldraråd, brukarenkät, gårdsfest och vernissage.

I mallen för utvecklingssamtalen finns det punkter som rör likabehandlingsplanen.

- **Nätverk och gemensamma forum**

Hur utvecklar vi likabehandlingsplanen i nätverken?

Vi delger varandra i diskussioner om vad vi gör i vår verksamhet. Vi inspirerar varandra och ger tips och idéer. Vi får nya infallsvinklar och blir mer självkritisk och utvärderar vårt eget arbete.

Rutiner för akuta situationer för hela enheten:

Vilka åtgärder tar vi när barn kränks av barn?

1. Den av personalen som gjort iakttagelsen har skyldighet att följa upp den misstänkta kränkningen med inblandade barn.
2. Händelsen följs upp och åtgärder planeras och dokumenteras på avdelningsmöte/förskolans APT omgående.
3. Vid allvarliga kränkningar informeras förskolechef/biträdande förskolechef.
4. Informationsmöte med vårdnadshavare, personal, förskolechef och vid behov konsultativ personal inom området, handlingsplan upprättas.
5. Uppföljning av åtgärdsprogram i möte med berörda parter, beslut tas om behov av ytterligare åtgärder.

Vilka åtgärder tar vi när barn kränks av personal?

All personal inom enheten är skyldig att direkt ingripa mot våld och kränkningar.

1. Den av personalen som gjort iakttagelsen har skyldighet att ta upp detta med berörd person samt med förskolechef/biträdande förskolechef.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gärdets förskolor

2. Förskolechef/biträdande förskolechef och ev. fackligt ombud träffar den person som kränkt barnet för att lyssna av vederbörandes upplevelse.
3. Förskolechef/biträdande förskolechef, inblandade personer och ev. fackligt ombud diskuterar igenom det inträffade. Vid detta möte avgörs om man går vidare till punkt 4 eller punkt 6.
4. Barnets vårdnadshavare informeras av förskolechef.
5. Förskolechef, inblandade personer samt vårdnadshavare träffas för att behandla ärendet och fatta beslut om ev. åtgärder. Förskolechef ansvarar för att ärendet dokumenteras.
6. Ärendet följs upp med ett nytt möte till vilket samtliga närvarande personer enl. punkt 3 resp. punkt 5 kallas. Vid detta möte görs en utvärdering och beslut tas om behov av ytterligare åtgärder. I annat fall avslutas ärendet.
7. Om kränkningen inte upphör ansvarar förskolechefen för att arbetsrättsliga åtgärder vidtas i enlighet med lagar och avtal.

Vilka åtgärder tar vi när vuxna kränks av vuxna?

1. Den personal som gjort iakttagelsen har skyldighet att ta upp detta med berörd person samt med förskolechef/biträdande förskolechef.
2. Förskolechef/biträdande förskolechef träffar den person som utfört kränkningen för att lyssna på dennes upplevelse.
3. förskolechef/biträdande förskolechef, inblandade personer och diskuterar igenom det inträffade.
4. Ärendet följs upp med ett nytt möte till vilket samtliga närvarande personer enl. punkt 3 kallas. Vid detta möte görs en utvärdering och beslut tas om behov av ytterligare åtgärder. I annat fall avslutas ärendet.
5. Om kränkningen inte upphör ansvarar förskolechefen för att rättsliga åtgärder vidtas i enlighet med lagar och avtal.

Stödinsatser

Den som utsatts för kränkning ska snabbt få hjälp och stöd för att förebygga och lindra såväl fysisk som psykisk skada. Samtliga inblandade ges möjlighet till samtal och stöd, både enskilt och gemensamt av förskolechef och annat stöd ex. Previa

Östermalms stadsdelsförvaltning
Gärdets förskolor

Rutiner för dokumentation, uppföljning och ansvar

Om man som pedagog bevittnar eller själv blir utsatt för någon kränkande handling är det viktigt att det så snabbt som möjligt dokumenteras skriftligt. Platsansvarig underrättas för att därefter ha samtal med berörda parter. Om platsansvarig sedan anser att situationen kräver så kontaktas förskolechef för ytterligare samtal och eventuella åtgärder. Avstämning sker efter några veckor och vid behov ytterligare uppföljning. Förskolechefen har det yttersta ansvaret. Däremot har alla pedagoger ansvar för att skapa ett gott klimat på förskolan.

Uppföljning och utvärdering av Likabehandlingsplan

På enhetens olika personalmöten sker en avstämning av klimatet bland barn och personal. Likabehandlingsplanen utvärderas och upprättas en gång per år. Skyddsronder för barn och vuxna årligen. Analys av likabehandlingsarbetet kommer att ske 1 ggr/termin, i samband med ett APT. Det som analyseras är målsättningarna, arbetsmetoder och kartläggningsmetoder.